

Bölüm 1

Evde Bakım Hizmetlerinde Temel Kavramlar

Ayça BALMUMCU¹

1.1. Evde Bakım

Evde bakım kavramı, insanın mevcut olduğu her yerde sağlıklı koşullar ve ortamların oluşturulması felsefesinden doğmuştur (1). Evde bakım; birey ve aileye yaşadığı ortamda sunulan sağlığı koruma, sürdürme, geliştirmenin yanında hastalık ve engellilik etkilerinin azaltılması, bireyin bağımsızlık düzeyinin yükseltilmesinin amaçlandığı bütüncül sağlık bakım hizmetleridir (2). Özetle evde bakım, bireyin sağlığını koruyarak, rehabilite ederek ve sağlığını sürdürmesine yardımcı olarak yaşam kalitesini yükseltir (3). Evde bakım hizmetleri sağlık ve sosyal hizmetlerin her ikisini de kapsayan bir yaklaşımdır (4). Evde bakım hizmetinin kalitesi, verimliliği, sağlık ve sosyal bakım sürecinin birlikte yürütülmesi ile ilişkilidir (5). Dünyada ve Türkiye’de yaşlı nüfusun artışı ile birlikte yaşlılığa özgü fiziksel, ruhsal ve fonksiyonel sorunların ve kronik hastalıkların toplumda görülme sıklığının artması tüm hastalarda bakım sorununu ortaya çıkarmıştır. Evde bakım süreci hem bakım alan, hem de bakım veren birey için yük haline gelebilmektedir. Bu sürecin sağlık profesyonelleri ile ulusal düzeyde belirli bir sistem içerisinde yürütülmesinin bakım alan ve

¹ Öğretim görevlisi Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Söke Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, ayca.balmumcu@adu.edu.tr

- Diyetisyen tarafından önerilen beslenme programına uygun olarak besler, kilo takibi yapar ve değişiklikleri sağlık ekibi üyeleri ile değerlendirir.

- Yaşam alanını kaza riski ve güvenlik yönünden değerlendirir, gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlar.

- Sağlık ekibi tarafından planlanan tıbbi bakımı takip eder, tıbbi bakımın uygulanmasına yönelik problem tespit etmesi halinde sağlık meslek mensubuna durumu iletir.

- Ağız ve diş bakımı gibi günlük kişisel bakıma yardımcı olur. Yatağa bağımlı olma, hastalık veya engellilik nedeniyle bağımlılık durumlarında kişisel bakım ve temizlik uygulamalarını yerine getirir.

- Sağlık hizmetlerine ulaşmasına yardımcı olur, gerektiğinde refakat eder.

- Bakım veren aile üyelerini destekler.

- İstismardan korur, aileyi ve gerekli durumlarda ilgili kurumları bu konuda bilgilendirir.

- Sosyal aktivitelere yönlendirir ve katılımını destekler.”

Evde bakım hizmeti sunan sağlık ekibi üyeleri sağlık hizmetlerinin birbirine bağlı ve birbirinden etkilenen bir hizmet gücü olduğunun bilinci ile hareket etmelidir. Aynı zamanda sağlık hizmeti dinamik bir yapıda olması nedeniyle alandaki güncel gelişmeler, yenilikler takip edilmeli, toplumun değişen ve gelişen ihtiyaçları göz önünde bulundurularak girişimler planlanmalı ve uygulanmalıdır. Evde bakım hizmeti veren ekip üyeleri, hizmet alan bireylerin bakım ve sağlık gereksinimlerini düzenli değerlendirmeyi, ihtiyaçlarını en yüksek düzeyde karşılamayı, kaliteli bakımı sağlamayı ve gerektiğinde bireyin ihtiyaçlarına göre farklı sağlık hizmetlerinin koordinasyonu için başka sağlık kuruluşlarına yönlendirmeyi hedef olarak belirlemelidir (3).

KAYNAKLAR

1. Özer, Ö. Şantaş, F. Kamunun sunduğu Evde Bakım Hizmetleri ve Finansmanı, Acıbadem Üniversitesi Sağlık bilimleri Dergisi, Cilt;3 Sayı;2, Ankara, 2012, p.97.
2. Yılmaz M. Evde Bakım Hizmetleri. Yılmaz M. (ed.) Evde Bakım Hemşireliği. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. p.1-13.
3. Dik A. Evde Bakım Ekibi, Rol ve Sorumlulukları. Bahar Z, Beşer A. (eds.) Evde Bakım. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2017. p.22-37.
4. Yılmaz M, Sametoğlu F, Akmeşe G, Tak A, Yağbasan B, Gökçay S, Sağlam M, Doğanıylmaz S. Sağlık hizmetinin alternatif bir sunum şekli olarak evde hasta bakımı. İstanbul Tıp Derg- İstanbul Med J 2010;11(3):125-132.

5. Yücel, D. Türkiye’de Evde Sağlık ve Sosyal Bakım Hizmetleri. Evde Sağlık ve Sosyal Hizmetlerin Bütünleşmesi Sempozyum Raporu. İstanbul. 2013. p. 28-30.
6. Kahraman Kelleci E. Türk Sağlık Sisteminde Evde Bakım Hizmetlerinin Yeri ve İstanbul İli Beşiktaş İlçesindeki Alzheimer Hastalarına Evde Bakım Hizmetlerine Yönelik Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı Yüksek lisans tezi. İstanbul 2013.
7. Özkan, Ö. Finans boyutu ile evde sağlık hizmetleri neyin alternatifi. Toplum ve Hekim Dergisi. Mayıs-Haziran, 2000;15.
8. Ünlüoğlu, İ, Saatçi, E. Aile hekimliğinde evde bakım. İstanbul: Akademi Yayınevi, 2015.
9. Ülkemiz İçin Evde Bakım Modeli Oluşturma Çalıştayı, Evde Bakım Derneği, Çalıştay Sonuç Raporu. Ankara 8-9 Nisan 2010. p. 2-3.
10. Benk F. Türkiye’de evde bakım hizmetlerinin entegrasyonuna yönelik bir model önerisi. Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Yüksek lisans tezi. 2019.
11. Kaplan, OD, Ateş, M. Sağlık Hizmetleri Yönetimi, İşletme-Ekonomi: 572, 2. Baskı, Beta Basım Dağıtım A.Ş., Mart, İstanbul. 2013. p. 116.
12. Ekinci, G. Sur, H. Türkiye’de evde bakım hizmetleri organizasyonu için bir model önerisi. Sağlıkta Düşünce ve Tıp Kültürü Dergisi, 2012;24:68-71.
13. Martin KS, Bowles KH. The Nurse in Home Health and Hospice. Stanhope M, Lancaster J. (eds.) In: Foundations for Population Healthin Comunity Public HealthNursing. Elsevier, 5th Edition.2018. p.524-539.
14. Fevurly, KR. Alternatives to long term care insurance. Journal of Financial Service Professionals, 2012;66(6):61-68.
15. Alnigeniş, E. Evde Bakım Hizmetlerine Bakış, Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi, 2009; 10.
16. Karabağ, H. Evde sağlık bakım hizmetlerinin Türkiye’de uygulanabilirliğine ilişkin hekimlerin görüşleri ve kardiyoloji hastaları için hastane destekli evde bakım hizmetleri model önerisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
17. Yılmaz M, Şara, E. Yaşlılık ve evde sağlık hizmetinde finansman. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 2014;1(2):117-127.
18. Işık K. Sağlık Ekonomisine Giriş, Ekin Kitabevi, Bursa, 2005. p. 312-313
19. Çoban, M. Evde Bakım Hizmet Sisteminin Almanya ve Türkiye Örneğinde İncelenmesi ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı Doktora Tezi, Ankara. 2015. p. 25-26.
20. Aksoy H, Kahveci R, Şencan İ. Evde Bakım Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi ve Uygulamaları. Türk Tıp Dergisi, 2015;7(1):118-123.
21. Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik (2005). T.C. Resmi Gazete, Sayı 25751, 10.03.2005. Erişim adresi: <https://khgmstokyonetimidb.saglik.gov.tr/TR,43734/evde-bakim-hizmetleri-sunumu-hakkinda-yonetmelik-10032005-tarihli-ve-25751-sayili-resmi-gazete.html>. Erişim tarihi:12.09.2021.
22. Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasına Dair Yönetmelik (2015). T.C. Resmi Gazete, Sayı 29280, 27.02.2015. Erişim adresi: <https://khgmstokyonetimidb.saglik.gov.tr/TR,43747/saglik-bakanligi-ve-bagli-kuruluslar-tarafindan-evde-saglik-hizmetlerinin-sunulmasina-dair-yonetmelik-27022015-tarihli-ve-29280-sayili-resmi-gazete.html>. Erişim tarihi:12.09.2021.

23. Turan ÖS. Evde İzlemi Yapılan Kronik Kardiyopulmoner Hastaların Evde Bakım Sürecinde Tıbbi Gereksinim Düzeylerinin Saptanması, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Uzmanlık Tezi, Ankara, 2008.
24. Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esaslarına Dair Yönerge (2010). T.C. Resmi Gazete, Sayı 28103, 02.11.2011. Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/dosya/mevzuat/yonergeler/evde_saglik_hizmeti_yonerge.pdf. Erişim tarihi:12.09.2021.
25. Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik (2014). T.C. Resmi Gazete, Sayı 29007, 22.05.2014.Erişimadresi:<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19696&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>Erişim tarihi:12.09.2021.